

Srbija: Nove masovne grobnice

Author: [IWPR Balkans](#)

Novi dokazi o masovnim ubistvima albanskih civila uskoro bi mogli izaci na svetlost dana, ali pocinioci ovih zlocina se mozda nikada nece naci na optuzenickoj klupi.

Srpski sudovi ce uskoro naloziti otkopavanje cetiri nove masovne grobnice sa telima ubijenih Albanaca, saznaje IWPR u visokim pravosudnim krugovima u Beogradu.

Ocekuje se da budu otkopane tri nove masovne grobnice u Batajnici, u blizini Beograda, dok se cetvrta nalazi kod Vranja.

Izvor IWPR visoko pozicioniran u beogradskom sudstvu kaze da ce u Batajnici poceti radovi na ekshumaciji nove masovne grobnice "za nekoliko dana". Po mnogim pokazateljima, tvrdi ovaj izvor, u ovoj grobnici je sahranjeno izmedju 400 i 500 ljudi. Novac za ove radove obezbedjen je iz stranih donacija.

Ovo, medjutim, ne znaci da ce pocinioci zlocina uskoro biti kaznjeni.

Policija, kako tvrde izvori u srpskom pravosudju, vec godinu dana opstruira rasvetljavanje misterije cetiri vec otkopane grobnice, u kojima se nalaze 470 tela albanskih zrtava.

U pravosudju tvrde da krivicni postupak ne moze biti pokrenut jer policija odbija da identifikuje izvrsioce i saucesnike zlocina.

Dusan Mihajlovic, srpski ministar unutrasnjih poslova, izjavio je pre tri meseca da je policija obavila svoj deo posla i da su na potezu pravosudni organi.

Milan Sarajlic, zamenik javnog tuzioca izjavio je, medjutim, da je policija do sada samo dostavila informacije da su u grobnicama pronadjeni lesevi, kao i neki predmeti i licna dokumenta.

"Javni tuzilac ne moze krivicno goniti odgovorne jer ne mozemo goniti nepoznata lica", kaze Sarajlic. "Potrebno je da policija podnese krivicnu prijavu protiv izvrsioca sa imenom i prezimenom za odredjeno krivicno delo, ali ona do sada to nije ucinila."

Anonimni izvor IWPR u pravosudju ovu opstrukciju objasnjava time sto se, osim smene na rukovodecim mestima, u policiji nije nista znacajnije promenilo od Milosevicevog odlaska.

"Kadrovi iz Milosevicevog perioda zataskavaju i prikrivaju tragove koji vode do vinovnika masovnih grobnica, cime, u stvari, stite sebe od krivicnog progona", dodaje ovaj izvor.

Isti izvor podseca da posao identifikacije izvrsilaca i saucesnika, kako u samom zlocinu, tako i pokusaju prikriivanja tela, ne bi smeo da bude tezak, s obzirom na to da su bar dve grobnice otkrivene upravo na policijskim poligonima u Batajnici pored Beograda.

Prva masovna grobnica u Srbiji otkopana je u krugu centra za obuku specijalnih jedinica srpske policije u Batajnici. Prica o tome lansirana je u medijima dve nedelje pre nego sto su u junu proslje godine vlasti odlucile da Slobodana Milosevica posalju u Hag.

Suocavajuci se sa bespogovornom obavezom da isporuci Slobodana Milosevica, ali i zaziruci od opasnosti da ce zbog toga biti proglasen "nacionalnim izdajnikom", pragmaticni srpski premijer Zoran Djindjic sokirao je javnost tada dokazima o postojanju masovnih grobnica kako bi ublažio očekivano nezadovoljstvo javnosti zbog izrucenja bivseg jugoslovenskog predsednika.

Nekoliko dana posle spektakularnog izrucenja Milosevica Hagu, javnost je bila preplavljena policijskim izvestajima o otkrivanju jos dve grobnice. Jedna je, kao i ona u Batajnici, locirana na poligonu specijalnih jedinica u Petrovom Selu kod Kladova, u istocnoj Srbiji, a druga kod vestackog jezera Perucac, u zapadnoj Srbiji.

Ubrzo se saznalo i za novu grobnicu u krugu policijskog centra u Batajnici, koja, kako se pokazalo, sadrzi najviše tela zrtava. Dragan Karleusa, zamenik nacelnika uprave za borbu protiv organizovanog kriminala, saopstio je 25. maja 2001. godine da su to zrtve "asanacije terena na Kosovu i Metohiji".

Nalog za ovaj monstruozi cin, rekao je Karleusa, izdao je Slobodan Milosevic u martu 1999. godine, na sastanku sa tadašnjim ministrom policije Vlajkom Stojiljkovicem i nacelnicima tajne i javne policije, Radomirom Markovicem i Vlastimirom Djordjevicem.

Tada je izgledalo da policija sve aktere drzi u saci i da za svoju verziju ima neborive dokaze. To uverenje

jos vise je ucvrstio potpredsednik srpske vlade Zarko Korac, izjavom da se intenzivno radi na prikupljanju dokaza kako bi se protiv vec uhapsenog Milosevica prosirila optuznica navodima za pocinjene ratne zlocine.

Protiv ljudi koje je Karleusa pomenuo do danas, medjutim, nije podneta nijedna krivicna prijava, sto je u nadleznosti policije. U medjuvremenu, Milosevic i Markovic su uhapseni, Stojiljkovic je izvrrio samoubistvo, a Djordjevic je, posle penzionisanja, navodno presao u Moskvu.

Prema policijskim operativnim saznanjima, Djordjevic je bio zaduzen za uklanjanje leseva sa Kosova i Metohije. Iz istih krugova se saznaje da je bivsi nacelnik Javne bezbednosti u aprilu 1999. godine, u toku NATO bombardovanja, kada je iz Dunava, kod Tekije, izronila hladnjaca sa lesevima, ceo slucaj proglasio drzavnom tajnom.

Zanimljivo je da je posle Djordjevicevog nestanka policija za njim raspisala samo internu, ali ne i medjunarodnu poternicu.

Policija se nerado oglasava na temu tih grobnica. Novinarima je bilo cudno sto se ne otkrivaju bar imena onih koji su na pomenutim policijskim poligonima kopali grobnice, istovarivali i sahranjivali zrtve.

Na konferenciji za stampu u leto prosle godine, ministar policije Dusan Mihajlovic je hladnokrvno ustvrdio da su lesevi iz dunavske hladnjace dovezeni u Batajnicu i predati "neidentifikovanim sluzbenim licima na njihov zahtev". Mihajlovic, medjutim, nije ni pomenuo ko bi mogla biti ta sluzbena lica.

Posle toga bilo je upadljivo da policija pokusava da vruc krompir prebaci u ruke pravosudnim organima, te sud i tuzilastvo posredno okrivi za delotvornost istrage. Kad su novinari pokusavali da se informisu dokle je stigla policijska istraga, policija bi ih upucivala na pravosudne organe.

Rade Terzic, okruzni tuzilac izjavio je krajem aprila ove godine za beogradski nedeljnik "NIN" da je njegovo tuzilastvo, po otkrivanju grobnica, uputilo zahtev policiji da "proveri sve cinjenice vezane za okolnosti pod kojima je nastupila smrt". Terzic je navodno preneo policiji da "ukoliko su ove osobe bile zrtve pocinilaca zlocina nad civilnim stanovnistvom, onda bi trebalo istraziti sve okolnosti pod kojima je doslo do nasilne smrti."

Izvori u pravosudju tvrde da od nedavno policijski krugovi sire vesti kako je licno premijer Djindjic nalozio tuzilastvu da obustavi istragu, iz straha da navodno ne ugrozi njegovu poziciju, te da pravosudni organi namerno koce posao oko identifikacije leseva. Ovo su odgovorni u Palati pravde u razgovoru za IWPR odlucno demantovali, tvrdeci da premijer upravo insistira na istrazi.

Istrazni sudija beogradskog Okrznog suda Nenad Cavlina, koji je zaduzen za rasvetljavanje slucaja "Batajnica I", kaze da je pravosudje svoj deo posla skoro privelo kraju. "Izdao sam nalog da se na osnovu DNK analize izvrri identifikacija svih 36 ekshumiranih leseva. Strucnjaci beogradskog Instituta za sudsku medicinu uzeli su uzorke, a UMNK je sa Kosova dostavio Kosova krv ljudi za koje se veruje da su rodjaci nastradalih lica. Celokupan materijal je prosledjen na DNK analizu u Madrid i uskoro ocekujemo da iz Spanije stignu rezultati", rekao je Cavlina.

I Cavlinin kolega, Milan Dilparic, koji vodi istragu o "Batajnici II" iz koje je izvadjeno 269 leseva i vise delova tela, demantuje tvrdnje o namernom odugovlacenju postupka. On kaze da je jos na pocetku istrage izdao nalog za ekshumaciju i identifikaciju zrtava, te da je DNK analiza pocela da se radi.

Sudija Dilparic dodaje: "Na ovoj lokaciji pronadjeno je i dosta stvari: rucnih casovnika, zlatnih lancica, prstenja, novaca, kao i licnih dokumenata. Uskoro bi Medjunarodni Crveni krst od ovih stvari trebalo da formira faktografsku mapu i pokaze ih, radi identifikacije, rodjacima, odnosno porodicama iz kojih poticu potencijalne zrtve."

Slican postupak je u toku i za 74 tela ekshumirana u Petrovom Selu i 60 leseva izvadjenih iz grobnice kod jezera Perucac.

U poslednje vreme policija nerado odgovara na pitanja o svojim aktivnostima vezanim za masovne grobnice. Nenad Milic, zamenik ministra policije, za IWPR kaze: "U vezi sa masovnim grobnicama preduzete su brojne istrazne radnje u cilju obezbedjenja dokaza i sprovođenja istraznog postupka. Specijalizovane sluzbe policije i dalje preduzimaju sve raspolozive mere i radnje iz delokruga svoje nadleznosti, radi rasvetljavanja svih okolnosti u vezi sa njima."

Pitanja upucena Ministarstvu unutasnjih poslova da nesto detaljnije kaze o "preduzetim merama i radnjama" i prikupljenim dokazima neizostavno nailaze na zid cutnje. Odgovor je uvek isti: "Posto su predmeti u posedu pravosudnih organa, sa sudom je postignut dzentlmenski dogovor da zvanicnici iz pravosudja govore o ovim pitanjima."

Sve je ociglednije da ce istina o masovnim grobnicama tesko izaci na svetlo dana. Prvi korak ka uspesnom razresenju trebalo bi da bude ciscenje policije, pre svega onih za koje se sumnja da su imali udela u ubistvima kosovskih Albanaca. Zvanicni Beograd jos nije dao signal da sprema takav rez.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/srbija-nove-masovne-grobnice>